Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 14 mars 2024*

”Fördragsbrott – Artikel 258 FEUF – Direktiv (EU) 2018/1972 – Europeisk kodex för elektronisk kommunikation – Införlivande och underrättelse om införlivandeåtgärder har inte skett – Artikel 260.3 FEUF – Yrkande om att ett schablonbelopp och ett löpande vite ska föreläggas – Kriterier för att fastställa sanktionsbeloppet”

I mål C-439/22,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 258 FEUF och artikel 260.3 FEUF, som väckts den 5 juli 2022,

**Europeiska kommissionen**, företrädd av U. Małecka, L. Malferrari, E. Manhaeve och J. Samnadda, samtliga i egenskap av ombud,

sökande,

mot

**Irland**, företrädd av M. Browne, A. Joyce, M. Lane och D. O’Reilly, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av S. Brittain, BL,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna S. Rodin och L.S. Rossi (referent),

generaladvokat: T. Ćapeta,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: engelska.

följande

## Dom

1 Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska

– fastställa att Irland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 124.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 2018, s. 36) genom att ha underlåtit att anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet, eller i vart fall genom att ha underlåtit att underrätta kommissionen om sådana bestämmelser,

– förplikta Irland att till kommissionen betala ett schablonbelopp som är baserat på beloppet 5 544,9 euro per dag och uppgår till minst 1 376 000 euro,

– för det fall det fördragsbrott som omtalas i första strecksatsen fortgår den dag då dom meddelas i förevarande mål, förplikta Irland att betala ett löpande vite till kommissionen med ett belopp om 24 942,9 euro per dag från och med den dagen fram till dess att Irland uppfyller sina skyldigheter enligt direktiv 2018/1972, och

– förplikta Irland att ersätta rättegångskostnaderna.

### Tillämpliga bestämmelser

2 Skälen 2 och 3 i direktiv 2018/1972 har följande lydelse:

”(2) Kommissionen granskar regelbundet hur de fem direktiv som ingår i det befintliga regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster … fungerar, särskilt i syfte att avgöra om det behövs ändringar på grund av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaden.

(3) I sitt meddelande av den 6 maj 2015 som fastställer En strategi för en inre digital marknad i Europa angav kommissionen att dess översyn av ramverket för telekommunikation skulle fokusera på åtgärder för att stimulera investeringar i bredbandsnät med hög hastighet, anta en mer enhetlig strategi för radiospektrumpolitik och radiospektrumförvaltning på den inre marknaden, skapa förutsättningar för en verklig inre marknad genom att ta itu med regelfragmentering, säkerställa ett effektivt konsumentskydd, lika villkor för alla marknadsaktörer och enhetlig tillämpning av reglerna, samt säkra ett effektivare institutionellt regelverk.”

3 I artikel 1 i direktivet, med rubriken ”Syfte, tillämpningsområde och mål”, föreskrivs följande:

”1. Genom detta direktiv inrättas ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning. I detta direktiv fastställs uppgifter för nationella regleringsmyndigheter och, i tillämpliga fall, för andra behöriga myndigheter och inrättas en rad förfaranden för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela [Europeiska] unionen.

2. Målen med detta direktiv är att

a) genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som leder till anläggning och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare,

b) genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet slutanvändare med funktionsnedsättning så att de kan ha tillträde till tjänsterna på samma villkor som andra, inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa de nödvändiga rättigheterna för slutanvändare.

…”

4 I artikel 124 i direktivet, under rubriken ”Införlivande”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 21 december 2020.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.”

## Det administrativa förfarandet och förfarandet vid domstolen

5 Eftersom kommissionen inte hade erhållit någon underrättelse från Irland angående de lagar och andra författningar som medlemsstaten hade antagit för att följa direktiv 2018/1972 i enlighet med artikel 124 i direktivet, sände kommissionen den 3 februari 2021 en formell underrättelse till denna medlemsstat och uppmanade den att inkomma med ett yttrande.

6 Den 7 april 2021 besvarade de irländska myndigheterna denna skrivelse genom att förklara att förfarandet för att införliva direktiv 2018/1972 med irländsk rätt hade inletts och att införlivandeåtgärderna höll på att utarbetas.

7 Då de irländska myndigheterna inte hade lämnat några upplysningar om någon tidsplan eller något datum för införlivandet av direktivet riktade kommissionen den 23 september 2021 ett motiverat yttrande till Irland och uppmanade medlemsstaten att rätta sig efter yttrandet före den 23 november 2021.

8 Genom skrivelse av den 22 november 2021, som kompletterades med en skrivelse av den 26 november 2021, begärde de irländska myndigheterna en förlängning av den frist som angavs i det motiverade yttrandet. Kommissionen förlängde tidsfristen till den 23 februari 2022.

9 I sitt svar på det motiverade yttrandet hänvisade de irländska myndigheterna den 22 februari 2022 till den irländska lagstiftningskalenderns oförutsägbarhet som skäl till att det var omöjligt att med säkerhet fastställa ett datum för införlivandet av direktiv 2018/1972. De preciserade emellertid att de avsåg att översända en del av införlivandeåtgärderna till Oireachtas (det irländska parlamentet) i april 2022.

10 Kommissionen ansåg att Irland inte hade antagit de lagar och andra författningar som var nödvändiga för att följa direktivet och beslutade därför den 6 april 2022 att väcka förevarande talan vid domstolen.

11 Den 5 juli 2022 väckte kommissionen förvarande talan.

12 Irland begärde i sitt svaromål av den 16 september 2022 att det skulle vara ett villkor för domstolens föreläggande om betalning av ett schablonbelopp att Irland inte införlivat direktiv 2018/1972 inom tre månader från och med den dag då dom meddelas i förevarande mål.

13 I sin duplik av den 2 december 2022 justerade Irland sina yrkanden genom att yrka att domstolen, för det fall den skulle anse att denna medlemsstat vid tidpunkten för förhandlingen i förevarande mål fullständigt hade införlivat direktiv 2018/1972,

– skulle fastställa att det inte längre finns anledning att pröva yrkandet om att förelägga Irland att betala löpande vite, och

– skulle konstatera att det inte heller längre finns anledning att pröva yrkandet att Irland ska förpliktas att betala ett schablonbelopp, på grund av att det var juridiskt omöjligt för Irland att, utan att bryta mot sin konstitution, införliva detta direktiv före Supreme Courts (Högsta domstolen, Irland) dom av den 6 april 2021 i målet Zalewski v Adjudication Officer (nedan kallad Zalewski-domen) eller, alternativt, att de svårigheter som uppstått vid införlivandet av detta direktiv inte berodde på Irland och att domstolen skulle beakta detta vid beräkningen av det schablonbelopp som kan åläggas medlemsstaten.

14 Den 2 december 2022 avslutades det skriftliga förfarandet i förevarande mål.

15 Genom skrivelse av den 5 juli 2023 informerade Irland domstolen om att Irland den 16 juni 2023 hade underrättat kommissionen om de åtgärder genom vilka Irland ansåg sig ha införlivat hela direktiv 2018/1972 förutom dess artikel 110, vars införlivande enligt Irland inte borde dröja.

16 Den 3 oktober 2023 inkom kommissionen med sitt yttrande i detta avseende och justerade sina yrkanden.

17 Kommissionen anser att de ifrågavarande åtgärderna ännu inte säkerställer ett fullständigt införlivande av direktiv 2018/1972, eftersom de inte införlivar artikel 110 i direktivet och att kommissionen måste underrättas om åtgärder för införlivande av nämnda artikel 110 för att införlivandet ska anses vara fullständigt.

18 Trots detta beslutade kommissionen att med hänsyn till de framsteg som Irland gjort med införlivandet av detta direktiv även justera sina yrkanden beträffande de ekonomiska sanktionerna.

19 Vad gäller schablonbeloppet har kommissionen satt ned koefficienten för överträdelsens svårhetsgrad och yrkat att domstolen ska tillämpa ett schablonbelopp på 4 944 500 euro för perioden mellan dagen efter utgången av fristen för införlivandet av detta direktiv (det vill säga den 22 december 2020) och den 8 juni 2023, samt ett schablonbelopp på 1 100 euro per dag, för perioden mellan den dag då de åtgärder som avses i punkt 15 i förevarande dom trädde i kraft (det vill säga den 9 juni 2023) och den dag då överträdelsen upphör eller, i vart fall, den dag då domen i förevarande mål meddelas.

20 När det gäller det löpande vitet har kommissionen nu föreslagit att domstolen ska förelägga ett löpande vite på 4 950 euro per dag fram till den dag då Irland fullt ut fullgör sina skyldigheter enligt artikel 124.1 i direktiv 2018/1972.

21 Den 27 oktober 2023 yttrade sig Irland över kommissionens justeringar av sina yrkanden. I detta yttrande nöjde sig medlemsstaten i huvudsak med att upprepa sina försvarsargument, särskilt argumentet att det hade varit omöjligt att införliva direktiv 2018/1972 innan Zalewski-domen meddelades.

22 Den 29 november 2023 underrättade Irland domstolen om att medlemsstaten samma dag hade vidtagit åtgärder för att införliva artikel 110 i direktiv 2018/1972 och att Irland därför ansåg sig ha införlivat direktivet med sin nationella rätt fullt ut. Irland har gjort gällande att det under dessa omständigheter inte längre är motiverat att påföra ett löpande vite.

23 Genom skrivelse av den 14 december 2023 uppgav kommissionen att den väntade med att informera domstolen om resultatet av dess bedömning av dessa åtgärder samt om hur detta eventuellt skulle påverka kommissionens yrkanden avseende påförandet av sanktioner.

24 Genom skrivelse av den 2 februari 2024 underrättade kommissionen domstolen om att Irlands införlivande av direktiv 2018/1972 kunde anses ha slutförts den 1 december 2023. Kommissionen återkallade delvis sin talan och återtog sitt yrkande om att medlemsstaten skulle föreläggas ett löpande vite, samtidigt som den preciserade sina yrkanden om att denna medlemsstat skulle föreläggas att betala ett schablonbelopp och föreslog att detta schablonbelopp skulle bestämmas till 5 137 000 euro.

25 Den 12 februari 2024 yttrade sig Irland över kommissionens partiella återkallelse och justeringen av kommissionens yrkanden.

## Prövning av talan

### *Fördragsbrott enligt artikel 258 FEUF*

*Parternas argument*

26 Kommissionen har erinrat om att medlemsstaterna enligt artikel 288 tredje stycket FEUF är skyldiga att anta de bestämmelser som är nödvändiga för att säkerställa att direktiv införlivas med deras nationella rättsordning inom den frist som föreskrivs i dessa direktiv och att genast underrätta kommissionen om dessa bestämmelser.

27 Kommissionen har preciserat att frågan huruvida det föreligger fördragsbrott ska bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i den berörda medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet.

28 I förevarande fall hade Irland inte, vid utgången av denna frist, och inte ens vid den tidpunkt då förevarande talan väcktes, antagit nödvändiga bestämmelser för att införliva direktiv 2018/1972 med sin nationella rätt och har i vart fall inte underrättat kommissionen om några sådana åtgärder.

29 Enligt kommissionen har Irland egentligen inte bestritt det fördragsbrott som läggs den till last, utan har endast åberopat praktiska och interna omständigheter för att rättfärdiga underlåtenheten. En underlåtenhet att införliva ett direktiv inom den i direktivet föreskrivna fristen kan emellertid inte motiveras av sådana omständigheter.

30 Irland har medgett att medlemsstaten inte hade antagit de bestämmelser som var nödvändiga för att följa direktiv 2018/1972 före det datum för införlivande som föreskrivs i detta direktiv.

31 Irland har emellertid preciserat dels att den irländska regeringen har godkänt ett lagförslag om reglering av kommunikationer (nedan kallat lagförslaget), som ska granskas av det irländska parlamentet under hösten år 2022 och innebär ett partiellt genomförande av nämnda direktiv, dels att regeringen även har lagt fram *statutory instrument* (förordning) SI No 444 of 2022, som har undertecknats och offentliggjorts och som kommer att tillämpas från och med lagförslagets ikraftträdande. Irland har uppgett att den definitiva versionen av lagförslaget och denna förordning skulle offentliggöras senast den 30 september 2022 och att lagen sannolikt skulle utfärdas senast i slutet av år 2022.

32 För att motivera förseningen har Irland förklarat att Supreme Court of Ireland (Högsta domstolen) i Zalewski-domen slog fast att Workplace Relations Commission (kommissionen för yrkesrelationer, Irland), ett organ som ansvarar för att lösa arbetsrättsliga tvister i Irland, deltar i rättsskipningen i enlighet med artikel 37 i den irländska konstitutionen. Supreme Court (Högsta domstolen) ändrade därmed sin tidigare praxis.

33 Det är således behovet av att anpassa lagförslaget till de nya konstitutionella krav för de rättskipande organen som följer av denna dom som har påstått ha utgjort det huvudsakliga skälet till att utarbetandet av lagförslaget försenades. Irland har nämligen anfört att den domen innebar en kraftig utvidgning av de befogenheter som enligt irländsk konstitutionell rätt anses innefatta rättsskipning, så att organ som tidigare ansetts ha rent administrativa befogenheter eller regleringsbefogenheter kunde anses delta i rättsskipningen inom ramen för utövandet av vissa av deras beslutsmässiga regleringsbefogenheter, särskilt när dessa innebär att de ska uttala sig om enskildas rättigheter i tvister.

34 Under dessa omständigheter anser Irland att dess dröjsmål med att genomföra direktiv 2018/1972 huvudsakligen beror på de betydande ansträngningar som gjorts för att säkerställa ett genomförande av direktivet som uppfyller de nya konstitutionella kraven, vilka gjorde sig gällande efter det att fristen för införlivande av direktivet hade löpt ut. Om denna frist hade iakttagits skulle det för övrigt inte ha varit möjligt att beakta Zalewski-domen, vilket skulle ha kunnat leda till slutsatsen att Irland hade genomfört direktivet på ett rättsstridigt sätt.

*Domstolens bedömning*

35 Enligt fast rättspraxis ska förekomsten av ett fördragsbrott bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet, och domstolen ska inte beakta senare förändringar (dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 15 och där angiven rättspraxis).

36 Domstolen har vid upprepade tillfällen slagit fast att om det i ett direktiv uttryckligen föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att se till att de bestämmelser som är nödvändiga för att genomföra direktivet innehåller en hänvisning till detta direktiv eller åtföljs av en sådan hänvisning när de offentliggörs, är det under alla omständigheter nödvändigt att medlemsstaterna antar en konkret rättsakt för införlivande av direktivet i fråga (dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 16 och där angiven rättspraxis).

37 I förevarande fall löpte fristen för att besvara det motiverade yttrandet, efter att den förlängts av kommissionen, ut den 23 februari 2022. Frågan huruvida det påstådda fördragsbrottet föreligger ska följaktligen bedömas mot bakgrund av den nationella lagstiftning som var i kraft vid den tidpunkten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området, C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 17 och där angiven rättspraxis).

38 Det framgår att Irland vid nämnda tidpunkt inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa införlivandet av direktiv 2018/1972 och följaktligen inte heller hade underrättat kommissionen om några sådana åtgärder.

39 För att rättfärdiga sitt fördragsbrott har Irland åberopat behovet av att ta hänsyn till de nya konstitutionella krav som Zalewski-domen innebar för de rättskipande organen, vilket gjorde lagstiftningsprocessen mycket komplicerad.

40 Ett sådant argument kan emellertid inte rättfärdiga det fördragsbrott som kommissionen har gjort gällande.

41 Den påstådda komplexiteten i den interna lagstiftningsprocessen för införlivandet av direktiv 2018/1972 kan nämligen inte vara relevant, eftersom praxis eller förhållanden i en medlemsstats interna rättsordning, enligt fast rättspraxis, inte kan motivera ett åsidosättande av de skyldigheter och tidsfrister som följer av unionsdirektiven och följaktligen inte heller ett försenat eller ofullständigt införlivande av dessa direktiv (dom av den 13 januari 2021, kommissionen/Slovenien (MiFID II), C-628/18, EU:C:2021:1, punkt 79 och där angiven rättspraxis).

42 Det ska således konstateras att Irland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 124.1 i direktiv 2018/1972 genom att inte, vid utgången av den frist som fastställts i det motiverade yttrandet och som förlängts av kommissionen, ha antagit de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet, och följaktligen genom att inte ha underrättat kommissionen om några sådana bestämmelser.

### *Yrkanden som framställts med stöd av artikel 260.3 FEUF*

#### *Yrkandet om föreläggande av löpande vite*

43 Såsom har påpekats i punkt 24 ovan medgav kommissionen, genom skrivelse av den 2 februari 2024, att Irlands införlivande av direktiv 2018/1972 kunde anses ha slutförts den 1 december 2023 varför den återtog sitt yrkande om föreläggande av löpande vite.

44 Under dessa omständigheter saknas anledning att pröva det yrkandet.

#### *Yrkandet om föreläggande att betala ett schablonbelopp*

##### – *Parternas argument*

45 Kommissionen har i sin ansökan understrukit dels att direktiv 2018/1972 antogs enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet och således omfattas av tillämpningsområdet för artikel 260.3 FEUF, dels att det är uppenbart att Irlands underlåtenhet att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i artikel 124 i direktivet genom att inte ha underrättat kommissionen om bestämmelser om införlivande av direktivet, utgör en underlåtenhet att underrätta om åtgärder för införlivande av direktivet i den mening som avses i artikel 260.3 FEUF.

46 Kommissionen har erinrat om att den i punkt 23 i sitt meddelande 2011/C 12/01 om ”tillämpningen av artikel 260.3 i EUF-fördraget” (EUT C 12, 2011, s. 1) (nedan kallat 2011 års meddelande), preciserade att de sanktioner som den föreslår enligt artikel 260.3 FEUF ska beräknas enligt samma metod som den som används när talan väcks vid domstolen med stöd av artikel 260.2 FEUF, i enlighet med beskrivningen av metoden i punkterna 14–18 i meddelande SEK(2005) 1658, med rubriken ”Tillämpning av artikel [260 FEUF]” (nedan kallat 2005 års meddelande).

47 Följaktligen ska sanktionen fastställas på grundval av, för det första, överträdelsens svårhetsgrad, för det andra, dess varaktighet och, för det tredje, behovet av att säkerställa att sanktionen i sig har en avskräckande verkan för att undvika att beteendet upprepas.

48 Vad, för det första, gäller överträdelsens svårhetsgrad, fastställer kommissionen, i enlighet med punkt 16 i 2005 års meddelande och 2011 års meddelande, koefficienten för överträdelsens svårhetsgrad med beaktande av två faktorer, nämligen dels betydelsen av de unionsbestämmelser som har åsidosatts, dels följderna för de allmänna och enskilda intressen som är aktuella.

49 Kommissionen har påpekat att direktiv 2018/1972 är den huvudsakliga lagstiftningsakten på området för elektronisk kommunikation. Först och främst moderniserar den europeiska kodexen för elektronisk kommunikation (nedan kallad EKEK) unionens regelverk för elektronisk kommunikation genom att stärka konsumenternas valmöjligheter och rättigheter, säkerställa högre standarder för kommunikationstjänster, främja investeringar i nät med mycket hög kapacitet och främja trådlös tillgång till konnektivitet med mycket hög kapacitet i hela unionen. Vidare fastställer EKEK regler för organisationen av sektorn för elektronisk kommunikation, inbegripet dess institutionella struktur och styrning. Bestämmelserna i kodexen stärker de nationella tillsynsmyndigheternas roll genom att fastställa en minimiuppsättning befogenheter för dessa myndigheter och stärka deras oberoende genom att fastställa kriterier för utnämningar,

och skyldigheter vad gäller utlämnande av information. Dessutom säkerställer EKEK en effektiv och faktisk förvaltning av radiospektrumet (nedan kallat spektrumet). Dessa bestämmelser ökar samstämmigheten i medlemsstaternas praxis när det gäller centrala aspekter av spektrumtillstånd. Nämnda bestämmelser främjar konkurrens mellan infrastruktur och utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i hela unionen. Slutligen reglerar EKEK olika aspekter av tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, däribland skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, nummerresurser och slutanvändarnas rättigheter. Förstärkningen av dessa regler syftar till att öka konsumentsäkerheten och konsumentskyddet, särskilt när det gäller tillgången till dessa tjänster till ett överkomligt pris.

50 Vidare har kommissionen påpekat att en första konsekvens av underlåtenheten att införliva direktiv 2018/1972 med irländsk rätt är att detta skadar regleringspraxis i hela unionen när det gäller förvaltningen av systemet för elektronisk kommunikation, spektrumtillstånd och reglerna för marknadstillträde. Följaktligen kan företagen inte dra nytta av några mer enhetliga och förutsebara förfaranden för beviljande eller förnyelse av befintliga nyttjanderätter till spektrumet eller av den förutsebarhet i regelverket som följer av att tillstånden för spektrumanvändning har en giltighetstid på minst 20 år. Sådana brister har en direkt inverkan på tillgängligheten och utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet inom unionen. En andra konsekvens är att konsumenterna inte kan dra nytta av en rad konkreta fördelar som de ges genom direktivet, såsom lösningar för att möjliggöra tillgång till utbudet på kommunikationstjänster till överkomliga priser, krav på tydlig avtalsinformation till konsumenter, skyldighet att tillämpa transparenta taxor, enklare byte av nätleverantörer för att främja mer överkomliga slutkundspriser och en skyldighet för operatörer att erbjuda slutanvändare med funktionshinder likvärdig tillgång till kommunikationstjänster.

51 Eftersom kommissionen inte har kunnat konstatera att det föreligger några försvårande eller förmildrande omständigheter, har den föreslagit en koefficient för överträdelsens svårhetsgrad på 10 i förevarande mål. Koefficienten ska enligt kommissionen sättas ned till 2 för perioden efter den 9 juni 2023, då de åtgärder för partiellt införlivande av direktiv 2018/1972 som Irland anmält trädde i kraft.

52 Vad, för det andra, gäller fördragsbrottets varaktighet, har kommissionen gjort gällande att fördragsbrottet har varat från och med dagen efter utgången av fristen för införlivandet av direktiv 2018/1972, det vill säga den 22 december 2020, till den dag då beslutet att väcka förevarande talan vid domstolen fattades, det vill säga den 6 april 2022. Härav följer att perioden att beakta uppgår till femton månader. Om man tillämpar den koefficient på 0,10 per månad som föreskrivs i punkt 17 i 2005 års meddelande, jämförd med 2011 års meddelande, blir koefficienten för varaktighet således 1,5.

53 Vad, för det tredje, gäller Irlands betalningsförmåga, tillämpade kommissionen ”n”-faktorn i dess meddelande 2019/C 70/01, med rubriken ”Ändring av metoden för beräkning av standardbelopp och vite som kommissionen föreslår i överträdelseförfaranden vid Europeiska unionens domstol” (EUT C 70, 2019, s. 1). Denna faktor tar hänsyn till två uppgifter, nämligen bruttonationalprodukten (BNP) samt den berörda medlemsstatens institutionella tyngd, det vill säga det antal platser som tilldelats denna medlemsstat i Europaparlamentet.

54 Även om domstolen i sin dom av den 20 januari 2022, kommissionen/Grekland (Återkrav av statligt stöd – Ferronickel) (C-51/20, EU:C:2022:36), redan har ifrågasatt relevansen av såväl denna andra uppgift som den justeringskoefficient på 4,5 som föreskrivs i nämnda meddelande,

beslutade kommissionen att i förevarande fall ändå tillämpa de kriterier som föreskrivs i detta meddelande, i avvaktan på antagandet av ett nytt meddelande i vilket denna nya praxis från domstolen beaktas.

55 Enligt kommissionens meddelande 2022/C 74/02, med rubriken ”Uppdatering av de uppgifter som används för att beräkna de standardbelopp och viten som kommissionen föreslår Europeiska unionens domstol inom ramen för överträdelseförfaranden” (EUT C 74, 2022, s. 2) (nedan kallat 2022 års meddelande), är ”n”-faktorn för Irland 0,61. Kommissionen tillämpade emellertid i sitt yttrande av den 3 oktober 2023 den ”n”-faktor på 0,55 som numera föreskrivs för den medlemsstaten i bilaga I till kommissionens meddelande 2023/C-2/01 med rubriken ”Ekonomiska sanktioner i överträdelseförfaranden” (EUT C 2, 2023, s. 1 (nedan kallat 2023 års meddelande).

56 Kommissionen har i enlighet med sitt meddelande 2017/C 18/02 med rubriken ”EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning” (EUT C 18, 2017, s. 10), yrkat att domstolen ska förelägga Irland ett schablonbelopp för perioden mellan dagen efter utgången av den frist för införlivandet som föreskrivs i direktiv 2018/1972 och den dag då denna medlemsstat fullt ut fullgjort sina skyldigheter enligt detta direktiv, det vill säga den 1 december 2023.

57 Det framgår enligt kommissionen av punkt 20 i 2005 års meddelande att det åtminstone ska finnas ett fast minimibelopp för schablonbeloppet. Detta återspeglar principen att en underlåtenhet att följa EU-rätten alltid i sig utgör en överträdelse av legalitetsprincipen i en rättsgemenskap som bör medföra en verklig påföljd, oberoende av om det föreligger försvårande omständigheter eller inte. Enligt 2022 års meddelande är det lägsta möjliga schablonbeloppet för Irland 1 376 000 euro.

58 Med tillämpning av den metod som fastställts i 2005 års meddelande och 2011 års meddelande ska kommissionen, om resultatet av beräkningen av schablonbeloppet överstiger detta lägsta möjliga schablonbelopp, föreslå att domstolen ska fastställa schablonbeloppet genom att multiplicera ett dagsbelopp med det antal dagar som överträdelsen pågått mellan dagen efter utgången av den frist för införlivande som föreskrivs i direktivet i fråga och den dag då överträdelsen upphör, eller, om så inte skett, den dag då dom meddelas med stöd av artikel 260.3 FEUF. Schablonbeloppets dagsbelopp ska således beräknas genom att det enhetliga basbelopp som är tillämpligt vid beräkningen av schablonbeloppets dagsbelopp multipliceras med koefficienten för svårhetsgrad och med ”n”-faktorn. I enlighet med punkt 2 i bilaga I till 2023 års meddelande uppgår detta enhetliga basbelopp till 1 000 euro. I förevarande fall är koefficienten för svårhetsgrad 10 för de första 899 dagarna av fördragsbrottet, det vill säga mellan den 22 december 2020 och den 8 juni 2023, och 2 för den period som började den 9 juni 2023. ”N”-faktorn uppgår till 0,55. Härav följer att schablonbeloppet uppgår till 4 944 500 euro för perioden 22 december 2020–8 juni 2023 och till 1 100 euro per dag för perioden från den 9 juni 2023 till dagen före den dag då Irland fullt ut fullgjort sina skyldigheter enligt direktiv 2018/1972, det vill säga den 30 november 2023. Således har kommissionen yrkat att domstolen ska förplikta Irland att erlägga ett schablonbelopp på 5 137 000 euro.

59 Irland har i sitt svaromål endast yrkat att domstolen, med hänsyn till de skäl som Irland under det administrativa förfarandet har anfört för att rättfärdiga sin försening med införlivandet av direktiv 2018/1972, ska förplikta Irland att betala ett schablonbelopp som kan utkrävas tre månader efter det att domen i förevarande mål har meddelats, för det fall Irland vid utgången av denna frist inte skulle ha införlivat direktivet.

60 Kommissionen har i sin replik dragit slutsatsen att Irland underförstått har yrkat att åläggandet att betala ett schablonbelopp ska villkoras och skjutas upp.

61 Kommissionen har yrkat att detta yrkande ska avslås. Irland har nämligen inte gjort något annat än att som förklaring till förseningen med införlivandet av direktiv 2018/1972 i huvudsak åberopa konstitutionella svårigheter i samband med detta införlivande. Sådana skäl är emellertid inte tillräckliga för att motivera ett fördragsbrott, särskilt som fördragsbrottet har fortgått och medlemsstaten inte har samarbetat.

62 I sin duplik har Irland preciserat att den, i motsats till vad kommissionen har påstått, har fört en dialog med denna institution under hela förfarandet. Dessutom saknas skäl för att förplikta medlemsstaten att betala ett schablonbelopp. Den inledande förseningen, det vill säga under perioden mellan det datum som fastställts för direktivets införlivande, det vill säga den 21 december 2020, och den dag då Zalewski-domen meddelades, det vill säga den 6 april 2021, ska nämligen ses mot bakgrund av covid-19-pandemin och de störningar som den orsakade. Dessutom anser Irland att en sådan omsvängning i rättspraxis som Zalewski-domen utgör en synnerligt ovanlig händelse.

63 Den försening med att införliva direktiv 2018/1972 som Irland gjort sig skyldig till sedan den 6 april 2021 berodde således enligt denna medlemsstat på omständigheter som låg utanför dess kontroll.

64 Under dessa förhållanden anser Irland att ett föreläggande att betala ett schablonbelopp inte skulle ha någon som helst avskräckande verkan på denna medlemsstat och följaktligen inte bör äga rum, under förutsättning att direktiv 2018/1972 har införlivats vid tidpunkten för förhandlingen i förevarande mål.

65 I andra hand har Irland yrkat att medlemsstaten ska föreläggas att betala ett mycket lågt schablonbelopp. Skälen till att Irland inte har införlivat direktiv 2018/1972 visade nämligen att denna medlemsstat har stött på oöverstigliga svårigheter som Irland ingalunda kunde lastas för.

– *Domstolens bedömning*

66 Eftersom Irland, såsom framgår av punkt 42 ovan, vid utgången av den frist som fastställts i det motiverade yttrandet, efter att den förlängts av kommissionen, inte hade underrättat kommissionen om någon åtgärd för införlivande av direktiv 2018/1972 i den mening som avses i artikel 260.3 FEUF, omfattas det fastställda fördragsbrottet av tillämpningsområdet för denna bestämmelse.

67 Kommissionen har yrkat att domstolen ska förordna om ett schablonbelopp.

68 Det framgår av domstolens praxis att syftet med ett föreläggande att betala ett schablonbelopp enligt den bestämmelsen bland annat grundar sig på bedömningen av de konsekvenser den berörda medlemsstatens underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter har för enskilda och allmänna intressen, särskilt när fördragsbrottet har pågått under en lång tid (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 54 och där angiven rättspraxis).

69 Vad gäller lämpligheten av att ålägga medlemsstaten att betala ett schablonbelopp i förevarande fall, ska det erinras om att det i varje mål ankommer på domstolen att – med beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall som den har att pröva och med hänsyn till den grad av påtryckning och avskräckande effekt som anses nödvändig – besluta om lämpliga ekonomiska påföljder, bland annat för att förhindra att liknande överträdelser av unionsrätten upprepas (dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 69 och där angiven rättspraxis).

70 Även om Irland i förevarande mål har samarbetat med kommissionen under hela det administrativa förfarandet och informerat kommissionen om de skäl som förhindrat Irland att säkerställa införlivandet av direktiv 2018/1972 med irländsk rätt, utgör samtliga rättsliga och faktiska omständigheter kring det fastställda fördragsbrottet – det vill säga den totala avsaknaden av underrättelse till kommissionen om de åtgärder som är nödvändiga för ett sådant införlivande vid utgången av den frist som fastställts i det motiverade yttrandet och även vid det datum då förevarande talan väcktes – en indikation på att ett effektivt förebyggande av en framtida upprepning av liknande överträdelser av unionsrätten kräver vidtagande av en sådan avskräckande åtgärd som påförande av ett schablonbelopp (se, analogt, dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 70 och där angiven rättspraxis).

71 Denna bedömning påverkas inte av Irlands argument i punkt 62 ovan.

72 De påstådda svårigheterna som uppkom på grund av Zalewski-domen kan nämligen inte vara relevanta, eftersom – såsom det erinrats om ovan i punkt 41 – praxis eller förhållanden i en medlemsstats interna rättsordning inte kan motivera ett åsidosättande av de skyldigheter och tidsfrister som följer av unionsdirektiven och följaktligen inte heller ett försenat eller ofullständigt införlivande av dessa direktiv.

73 Vad vidare gäller effekterna av covid-19-pandemin, som utbröt i början av år 2020, räcker det att påpeka att det skulle ha ankommit på unionslagstiftaren att förlänga fristen för införlivandet av direktiv 2018/1972 om den hade ansett att pandemin, som påverkade hela unionen, fick sådana verkningar att medlemsstaterna hindrades från att uppfylla sina skyldigheter enligt detta direktiv.

74 Mot bakgrund av det ovan anförda är det lämpligt att ålägga Irland att betala ett schablonbelopp.

75 Vad gäller beräkningen av detta schablonbelopp ska det erinras om att det ankommer på domstolen att vid utövandet av sitt utrymme för skönsmässig bedömning på området, såsom det begränsats av kommissionens förslag, fastställa det schablonbelopp som en medlemsstat kan förpliktas att betala enligt artikel 260.3 FEUF så, att det dels är anpassat efter omständigheterna, dels står i proportion till den begångna överträdelsen. Bland de i detta avseende relevanta faktorerna ingår den fastställda överträdelsens svårhetsgrad, den tid som överträdelsen pågått samt medlemsstatens betalningsförmåga (dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 73 och där angiven rättspraxis).

76 Vad för det första gäller överträdelsens svårhetsgrad erinrar domstolen om att skyldigheten att vidta nationella åtgärder för att säkerställa ett fullständigt införlivande av ett direktiv och skyldigheten att underrätta kommissionen om dessa åtgärder utgör väsentliga skyldigheter för medlemsstaterna för att säkerställa att unionsrätten ges full verkan och att en underlåtenhet att

uppfylla dessa skyldigheter följaktligen ska anses vara allvarlig (dom av den 25 februari 2021,, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkt 64 och där angiven rättspraxis).

77 Såsom framgår av punkt 42 ovan hade Irland, vid utgången av den frist som angavs i det motiverade yttrandet, efter att den förlängts av kommissionen, det vill säga den 23 februari 2022, underlåtit att uppfylla sina skyldigheter att införliva direktiv 2018/1972, vilket innebär att unionsrättens fulla verkan inte har säkerställts. Fördragsbrottet försvåras av att Irland vid den tidpunkten ännu inte hade anmält någon som helst åtgärd för att införliva direktivet.

78 Såsom kommissionen har påpekat är direktiv 2018/1972 dessutom den huvudsakliga lagstiftningsakten på området för elektronisk kommunikation.

79 I artikel 1.1 i direktiv 2018/1972 anges närmare bestämt att det genom direktivet ”inrättas ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning. I detta direktiv fastställs uppgifter för nationella regleringsmyndigheter och, i tillämpliga fall, för andra behöriga myndigheter och inrättas en rad förfaranden för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela unionen.”

80 Enligt artikel 1.2 i direktivet syftar direktivet dels till att genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som leder till anläggning och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare, dels till att genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet slutanvändare med funktionsnedsättning så att de kan ha tillträde till tjänsterna på samma villkor som andra, inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa de nödvändiga rättigheterna för slutanvändare.

81 Slutligen understryker domstolen att nämnda direktiv, såsom framgår av direktivets skäl 2 och 3, inför ändringar av det regelverk som var i kraft innan direktivet antogs för att ta hänsyn till den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaden.

82 Såsom kommissionen med rätta har gjort gällande är en första konsekvens av Irlands underlåtenhet att införliva direktiv 2018/1972 att den påverkar regleringspraxis i hela unionen när det gäller förvaltningen av systemet för elektronisk kommunikation, spektrumtillstånd och reglerna för marknadstillträde. Följaktligen kan företagen inte dra nytta av några mer enhetliga och förutsebara förfaranden för beviljande eller förnyelse av befintliga nyttjanderätter till spektrumet eller av den förutsebarhet i regelverket som följer av att tillstånden för spektrumanvändning har en giltighetstid på minst 20 år. Sådana brister har en direkt inverkan på tillgängligheten och utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet inom unionen. En andra konsekvens är att konsumenterna inte kan dra nytta av en rad konkreta fördelar som de ges genom direktivet, såsom lösningar för att möjliggöra tillgång till utbudet på kommunikationstjänster till överkomliga priser, krav på tydlig avtalsinformation till konsumenter, skyldighet att tillämpa transparenta taxor, enklare byte av nätleverantörer för att främja mer överkomliga slutkundspriser och en skyldighet för operatörer att erbjuda slutanvändare med funktionshinder likvärdig tillgång till kommunikationstjänster.

83 Vid den bedömning av överträdelsens svårhetsgrad som görs i syfte att fastställa vitesbeloppet ska det emellertid beaktas att Irland under förfarandet underrättade kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att införliva samtliga bestämmelser i direktiv 2018/1972.

84 Vad för det andra gäller överträdelsens varaktighet ska det erinras om att denna i princip ska bedömas vid den tidpunkt då domstolen bedömer de faktiska omständigheterna och att denna bedömning av de faktiska omständigheterna ska anses äga rum den dag då förfarandet avslutas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 februari 2021, kommissionen/Spanien (Direktivet om personuppgifter – Straffrättsliga området), C-658/19, EU:C:2021:138, punkterna 66 och 79 och där angiven rättspraxis).

85 Vad gäller början av den period som ska beaktas vid fastställandet av det schablonbelopp som ska åläggas enligt artikel 260.3 FEUF, har domstolen slagit fast att till skillnad från i fallet med det dagliga löpande vitet är det datum som här ska beaktas vid bedömningen av det aktuella fördragsbrottets varaktighet inte datumet för utgången av den frist som fastställts i det motiverade yttrandet, utan det datum då den frist för införlivande som föreskrivs i det aktuella direktivet löper ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2020, kommissionen/Rumänien (Bekämpning av penningtvätt), C-549/18, EU:C:2020:563, punkt 79, och dom av den 16 juli 2020, kommissionen/Irland (Bekämpning av penningtvätt), C-550/18, EU:C:2020:564, punkt 90).

86 I förevarande fall har det inte med giltig verkan bestritts att Irland, vid utgången av den frist för införlivande som fastställts i artikel 124 i direktiv 2018/1972, det vill säga den 21 december 2020, inte hade antagit de lagar och andra författningar som var nödvändiga för att säkerställa införlivandet av detta direktiv och följaktligen inte heller hade underrättat kommissionen om några sådana åtgärder.

87 Vidare har Irland i sitt yttrande av den 12 februari 2024 över kommissionens justering av yrkandena inte bestritt att införlivandet av direktiv 2018/1972 med irländsk rätt kan anses ha slutförts den 1 december 2023.

88 Av detta följer att det fördragsbrott som fastställts i punkt 42 i förevarande dom pågick under perioden mellan den 22 december 2020 och den 30 november 2023, det vill säga 1073 dagar, vilket utgör en mycket lång period.

89 Det ska emellertid beaktas att denna varaktighet delvis kunde bero på de exceptionella omständigheterna i samband med covid-19-pandemin. Irland har nämligen, utan att motsägas på den punkten, hävdat att dessa omständigheter, som den inte kunde förutse och som låg utanför dess kontroll, försenade den lagstiftningsprocess som var nödvändig för att införliva direktiv 2018/1972 och följaktligen ledde till att fördragsbrottet fortgick.

90 Vad för det tredje gäller den berörda medlemsstatens betalningsförmåga, framgår det av domstolens praxis att hänsyn ska tas till vilken BNP medlemsstaten har den dag då domstolen prövar de faktiska omständigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2020, kommissionen/Rumänien (Bekämpning av penningtvätt), C-549/18, EU:C:2020:563, punkt 85, och dom av den 16 juli 2020, kommissionen/Irland (Bekämpning av penningtvätt), C-550/18, EU:C:2020:564, punkt 97).

91 Kommissionen föreslår i sin ansökan att man, utöver Irlands BNP, även beaktar medlemsstatens institutionella tyngd i EU, uttryckt i antal platser som medlemsstaten har i Europaparlamentet. Kommissionen anser även att det är lämpligt att använda en justeringskoefficient på 4,5 för att säkerställa att de påföljder som den begär att domstolen ska ålägga medlemsstaten är proportionerliga och avskräckande.

92 Domstolen har emellertid nyligen på ett mycket tydligt sätt preciserat dels att det inte framstår som nödvändigt att beakta den berörda medlemsstatens institutionella tyngd för att säkerställa en tillräckligt avskräckande effekt och förmå denna medlemsstat att ändra sitt nuvarande eller framtida beteende, dels att kommissionen inte har styrkt de objektiva kriterier som låg till grund för dess fastställande av värdet på justeringskoefficienten 4,5 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 januari 2022, kommissionen/Grekland (Återkrav av statligt stöd – Ferronickel), C-51/20, EU:C:2022:36, punkterna 115 och 117).

93 Med beaktande av samtliga omständigheter i förevarande mål och med hänsyn till det utrymme för skönsmässig bedömning som domstolen har enligt artikel 260.3 FEUF, i vilken det föreskrivs att domstolen, vad gäller det schablonbelopp som den ålägger den berörda medlemsstaten att betala, inte får överskrida det belopp som kommissionen har angett, finner domstolen att det för att på ett effektivt sätt förhindra upprepning i framtiden av överträdelser som liknar den som resulterat av åsidosättandet av artikel 124 i direktiv 2018/1972 och som inskränker unionsrättens fulla verkan krävs ett betalningsåläggande av ett schablonbelopp på 4 500 000 euro.

94 Följaktligen ska Irland åläggas att till kommissionen betala ett schablonbelopp på 4 500 000 euro.

**Rättegångskostnader**

95 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 141.1 i samma rättegångsregler ska part som återkallar sin talan förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om den andra parten har yrkat detta i sitt yttrande över återkallelsen. Enligt artikel 141.2 i rättegångsreglerna ska emellertid kostnaderna, på begäran av den part som återkallar sin talan, bäras av den andra parten, om det framstår som skäligt på grund av dennes uppträdande. Slutligen ska, enligt artikel 141.4, vardera parten bära sina kostnader om ersättning för rättegångskostnader inte har yrkats.

96 Även om kommissionen i förevarande fall har yrkat att Irland ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna och även om det har fastställts att fördragsbrott föreligger, har kommissionen delvis återkallat sin talan utan att begära att Irland ska ersätta de därtill hänförliga rättegångskostnaderna. Vidare har nämnda medlemsstat i sitt yttrande över kommissionens återkallelse inte yrkat att kommissionen ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

97 Det ska emellertid påpekas att kommissionens återkallelse var ett resultat av Irlands uppträdande, eftersom medlemsstaten först efter det att förevarande talan hade väckts vidtog åtgärder för ett fullständigt införlivande av direktiv 2018/1972 och anmälde dessa till kommissionen. Det är på grund av detta uppträdande som ändamålet med kommissionens yrkande om vitesföreläggande förföll och som kommissionen återkallade det.

98 Under dessa omständigheter och eftersom det inte går att göra en korrekt åtskillnad mellan de rättegångskostnader som är hänförliga till det fördragsbrott som fastställts i punkt 42 ovan och de kostnader som är hänförliga till kommissionens partiella återkallelse av talan, finner domstolen att Irland ska bära sina rättegångskostnader och ersätta kommissionens rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

1) **Irland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 124.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/1972/EU av den 11 december 2018 om införande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, genom att inte, vid utgången av den frist som fastställts i det motiverade yttrandet och som förlängts av Europeiska kommissionen, ha antagit de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet, och följaktligen genom att inte ha underrättat Europeiska kommissionen om några sådana bestämmelser.**

2) **Irland ska till Europeiska kommissionen betala ett schablonbelopp på 4 500 000 euro.**

3) **Irland ska bära sina rättegångskostnader och ersätta Europeiska kommissionens rättegångskostnader.**

Underskrifter